

Մինչև 19-րդ դարի վերջը՝ ուխտավայրերի հետ կապվում էին հա-
վատալիքների և պատկերացումների որոշակի դրսևորումներ, որոնք
կարևոր դեր ունեին ժողովրդի կրոնական մտածողության ընդհանուր
համակարգում :

Վերջին երկու տասնամյակի ընթացքում մեր հավաքած դաշտային
նյութերի հիմամբ կարելի է անել հետևություն, որ սկսած 20-րդ
դ. սկզբից ուխտագնացության ինստիտուտի արդեն ենթարկվում էր
փոփոխությունների և աստիճանաբար կորցնում նախկին դերն ու
նշանակությունը կենցաղում :

Այսօրվա կենցաղում պահանջվել են ուխտագնացության ինստի-
տուտի այն կողմերը, որոնք կապված են եղել ժողովրդական զանգվա-
ծային զվարմությունների և տոնակատարությունների հետ : Դա հա-
կանալի է դառնում, եթե նկատի առնվի, որ հայերի կենցաղում միշտ
էլ ուխտագնացությունը համընկնում էր ժողովրդական տոնացույցի
զարնառա-ամառնային շրջանին :

Կ. Վ. ՍԵՂՈՍՅԱՆ

ՆՈՐԱՅՆԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ՋԱՎԱԾԻ ՀԱՅԵՐԻ ԱՐԴԻ ԿԵՆՅԱՂՈՒՄ
ՈՐՊԵՍ ԷԹՆՈ-ՄԵՍԿՈՒԹԱՅԻՆ ՓՈԽԱՉԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

Ա Ր Գ Ա Ս Ի Զ

1. Հավաքելը վրացական ՍՍՀ բազմազգ պատմա-ազգագրական շրջան-
ներից է : Այնտեղ բնակվում են հայեր, վրացիներ, ռուսներ, հույներ,
հրեաներ և ուրիշներ : Սրանց մեջ գերակշռում են հայերը, որոնք
այստեղ հաստատվել են հիմնականում 1828-1829 թթ. ռուս-թուրքական
պատերազմից հետո : Շրջանի մյուս առանձնահատկություններից մեկն էլ
այն է, որ թվարկված ազգերի մեջ կան բազմազան ազգագրական խմբեր,
որպիսի երևույթը խորը կնիք է դրել էթնիկական և ազգագրական պրո-
ցեսների և էթնո-մշակութային փոխազդեցությունների բնույթի վրա :

2. Հավաքելի բազմազգությունը և սոցիալ-տնտեսական պարփակ-
վածությունը առաջին տասնամյակներում զգալիորեն արգելակում էր
տնտեսա-մշակութային և այլ կարգի փոխադարձությունների հաստատ-
մանը : Սակայն շրջանի բնա-կլիմայական, տնտեսական պայմանների բազ-
մազանությունը, որ նպաստում էր արարնքափոխանակությանը, 19-րդ
դարի երրորդ քառորդում կապիտալիստական հարաբերությունների ներ-

թափանցումը Հավաքի անտեսական կյանքը, գյուղի և քաղաքի մերձեցման խորացումը և հատկապես բնակչության նոցիալ-քաղաքական կյանքում ընթացող երևույթներն առաջացրին բնակչության տեղաշարժեր և միկրոմիգրացիաներ, որոնք հանգեցրին տարբեր ազգերի ու ազգաբնակչան խմբերի էթնո-մշակութային փոխազդեցության ինտենսիվացմանը: Այս ամենը նպաստեց ամբողջ շրջանի կենցաղի և մշակույթի մեջ որոշակի ընդհանրությունների ձևավորմանը:

3. Այս երևույթների շնորհիվ Հավաքի հայերի ինչպես տնտեսական և հասարակական կենցաղում, այնպես էլ նյութական և հոգևոր մշակույթի մեջ տեղի էին ունենում նորայնացումներ, մի պրոցես, որ մեր օրերում ավելի ինտենսիվ է ընթանում: Այդ պրոցեսը ցայտուն կերպով արտահայտվում է բնակարանի տիպի, պլանավորման, կահավորման, սննդի, փոխադրամիջոցների, տնտեսական կյանքի կազմակերպման մեջ, հարսանեկան և թաղման արարողություններում և սովորույթներում, ազգամիջյան ամուսնություններում, փոխհարաբերությունների ձևերում, ժողովրդական գիտելիքների կիրարկման ոլորտում և այլն: Այդ պրոցեսի ինտենսիվացումը այսօր բացատրվում է էթնո-մշակութային փոխազդեցությունների առավել խորացմամբ, սեզոնային և մոնոտոնային միգրացիաների ընդլայնմամբ, ինչպես և Հավաքի արդյունաբերական պոտենցիալի մեծացմամբ:

Լ.Ն. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԻՎԱՐՈՐ ՓՈԽԱԴՐԱՄԻՋՈՅՆԵՐԻ ԱԶԳԱՎՐԱՍԱՆ ԵՎ ՀՆԱԻԻՏԱՍԱՆ ԶՈՒԳԱՀԵՈՆԵՐԸ

1. Պատմա-ազգագրական և հատկապես ազգագրության դաշտային նյութերը հավաստում են, որ ինչպես հայ ժողովրդի, այնպես էլ կովկասյան և մերձավորարևելյան ժողովուրդների տնտեսական կենցաղում, մաղավոր երկանիվ սայլերին զուգընթաց, 20-րդ դ. սկզբներին տարածված էր նաև զանգվածեղ /միակտուր/ անիվներով երկանիվ հագուստի սայլը: Սրա կառուցվածքային առանձնահատկությունն այն էր, որ անիվները խուլ կերպով ազուցված էին իրենց առանցքի շուրջը պտտվող առնու

քառանկյուն ծայրերին:
